

Parzyszek, Czesław

Warunki i środki realizacji nowej ewangelizacji

Warszawskie Studia Pastoralne 15, 47-64

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. CZESŁAW PARZYSZEK SAC *

**WARUNKI I ŚRODKI REALIZACJI
NOWEJ EWANGELIZACJI**
*The Conditions and Means of Introducing
the New Evangelization*

Nowa ewangelizacja przede wszystkim oznacza postawę chrześcijanina – jest aktem zaufania do Chrystusa, który czyni nowymi wszystkie rzeczy. Jest też aktem odwagi i entuzjazmu, aby zmieniać oblicze ziemi. Jest wreszcie radosnym świadectwem chrześcijan, że Ewangelia jest zawsze aktualna, lecz trzeba ją głosić z nowym zapałem i gorliwością, nowymi metodami i środkami, z uwzględnieniem nowych obszarów ludzkiego życia¹.

* Ks. prof. UKSW dr hab. Czesław Parzyszek SAC – pallotyn i wykładowca UKSW (kierownik katedry hagiografii), w Instytucie Teologii Apostolstwa (wicedyrektor) oraz w WSD w Ołtarzewie. Od 1981 r. pracuje w Zarządzie Prowincjalnym Księży Pallotynów Prowincji Chrystusa Króla w Warszawie jako wyższy przełożony. Od 1996 r. jest konsultorem Komisji Episkopatu ds. Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. Od 2002 r. jest członkiem Krajowej Rady Duszpasterstwa Powołań, a od 2008 członkiem Krajowej Rady Koordynacyjnej Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego w Polsce.

¹ Adhortacja Pawła VI, *Evangelii nuntiandi* i szereg przemówień Jana Pawła II na temat nowej ewangelizacji przyczyniły się do nowych publikacji teologicznych. Nie brakuje ich również w języku polskim. Oto niektóre

Dzieło nowej ewangelizacji jest dziełem wzniosłym i bardzo ważnym w odnowie współczesnego świata. Jest ono dziełem całego Kościoła. Prowadzenie tego dzieła odnowy świata jest obowiązkiem wszystkich jego stanów: biskupów, prezbiterów, osób konsekrowanych i wiernych świeckich, stosownie do możliwości poszczególnych członków Kościoła. Skoro wszystkie stany Kościoła są odpowiedzialne za prowadzenie dzieła odnowy poprzez nową ewangelizację, rodzi się słuszne pytanie o warunki, od spełnienia których uzależnione jest osiągnięcie celu, jakim jest odnowa świata, oraz środki, potrzebne do skutecznego wypełnienia tego zadania².

z nich: J. Salij, *Ewangelizacja: uwagi elementarne*, Znak 10 (1992), s. 4-16; *Nowa ewangelizacja*, kolekcja „Communio”, t. 8, red. L. Balter, S. Dusza, F. Mickiewicz, S. Stancel, Poznań 1993; *Nowa ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, red. K. Gózdź, Lublin 1993; A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. I, Katowice 1995; K. Pawlina, *Nowa ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku*, Warszawa 1995; W. Seremak, *Miłosierdzie Boże a nowa ewangelizacja. Znaki czasu*, Lublin 2001, s. 15-38; J. Przybyłowski, *Znaczenie nowej ewangelizacji dla duszpasterstwa młodzieży*, Lublin 2001; W. Przyczyna, *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992; K. Jeżyna, *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata*, Lublin 2002; tenże, *Maryjny wymiar nowej ewangelizacji w nauczaniu Jana Pawła II*, *Salvatoris Mater* 5 (2003), s. 278-298; Cz. Parzysek, *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II*, Ząbki 2010; *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygođa, E. Robek, Sandomierz 2011.

² Por. W. Seremak, *Miłosierdzie Boże a nowa ewangelizacja. Znaki czasu*, dz. cyt., s. 237-246.

Warunki realizacji nowej ewangelizacji

Jan Paweł II podczas licznych spotkań z biskupami mówił, że nowa ewangelizacja przyniesie oczekiwane owoce pod warunkiem, że pasterze Kościoła dadzą świadectwo miłości i chrześcijańskiej jedności, będą świadkami wiary, miłości i nadziei, szczególnie w stosunku do młodych³. Świadectwo życia chrześcijańskiego, zwłaszcza osobista świętość, winno poprzedzać przepowiadanie słowa głoszonego (por. *Veritatis splendor* 107). Pasterze powinni sami doświadczyć w swym życiu rzeczywistej przemiany w wyniku osobistego spotkania się z Jezusem Chrystusem, zdobyć się na szczególnego rodzaju wysiłek oczyszczenia i uświęcenia, osiąść miłość bez granic do Boga i do ludzi, a także zdobyć umiejętność dzielenia się tym doświadczeniem z innymi ludźmi⁴.

Ojciec Święty przypomniał, że owocność nowej ewangelizacji zależy od tego, czy biskupi są ludźmi głębokiej wiary, nadziei, żarliwej miłości i niezłomnej wierności Chrystusowi oraz prawdzie przez Niego objawionej, a także jedności z następcą św. Piotra bez „nauczania paralelnego”⁵. Jedność pasterzy ma być fundamentem dzieła nowej ewangelizacji. Staje się ona

³ Por. Jan Paweł II, *Sekularyzacja i ewangelizacja w dzisiejszej Europie*, Osservatore Romano [dalej: OR] 6(1985), nr 10-12, s. 15; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 31; tenże, *Nowa ewangelizacja musi owocować świętością*, OR 14(1993), nr 8-9, s. 24; tenże, *Trzy priorytety aktywnej nadziei*, OR 7(1986), nr 7, s. 9.

⁴ Por. tenże, *Każdy Kościół lokalny czerpie swoje życie z Kościoła powszechnego*, OR 14(1993), nr 3, s. 22; tenże, *Kierunki działalności ewangelizacyjnej Kościoła*, OR 14(1993), nr 8-9, s. 17; tenże, *Nowa ewangelizacja musi owocować świętością*, OR 14(1993), nr 8-9, s. 24.

⁵ Por. tenże, *Macie być krytycznym sumieniem moralnym społeczeństwa*, OR 6(1985), nr 1, s. 18-19; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 24-25.

wzorem i widzialną przyczyną jedności kościelnej⁶. Warunkiem, jaki biskupi powinni spełnić w dziele nowej ewangelizacji, jest prowadzenie jej w sposób zdecydowany, przekazanie Dobrej Nowiny za pomocą takich metod i wyrażanie prawd objawionych w takim języku i w takiej formie, aby ich przepowiadanie było czytelne, zrozumiałe dla każdego⁷. Powinni też oni powiązać przepowiadanie z troską o promocję ludzką, czyli o wyniesienie, o rozwój i wyzwolenie ze zła tych, których ewangelizują⁸. Ponadto, owocność tego dzieła zależy od troski biskupów o formację presbiterów, osób konsekrowanych oraz wiernych świeckich i od tego, na ile gotowi będą do współpracy z nimi oraz wywołą w nich zaangażowanie się w realizację nowej ewangelizacji⁹.

Odnosnie do presbiterów, Jan Paweł II uzależnił owocowanie ich uczestnictwa w dziele nowej ewangelizacji przede wszystkim od tego, czy podejmą się tego zadania z wielką gorliwością i czy będą dobrze przygotowani do realizacji tego dzieła, tak od strony duchowej, jak i doktrynalnej oraz pastoralnej¹⁰. Ojciec Święty zwrócił szczególną uwagę na konieczność poznawania przez nich Dobrej Nowiny i przekazywania w sposób integralny doktryny wiary Kościoła,

⁶ Por. tenże, *Jak Jezus, Dobry Pasterz, który umiłował do końca*, OR 8(1987), nr 6, s. 30; tenże, *Wierni Duchowi, Słowu, Kościołowi i człowiekowi*, OR 7(1986), nr 7, s. 11.

⁷ Por. *Przemówienie Ojca Świętego Jan Pawła II do Rady Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej (CELAM)*, OR 4(1983), nr 4, s. 29; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 24-25.

⁸ Por. tenże, *Misja biskupów w Indiach*, OR 7(1986), nr 1, s. 18-19.

⁹ Por. tenże, *Rozwój Kościoła zależy nie tylko od warunków historycznych i politycznych*, OR 8(1987), nr 9-10, s. 7.

¹⁰ Por. tenże, *Misja biskupów w Indiach*, OR 7(1986), nr 1, s. 19; tenże, *Nauczajcie z głęboką wiarą i umacniajcie nadzieję*, OR 13(1992), nr 12, s. 10-12.

z towarzyszącą temu troską o to, by ich przepowiadanie jaśniało czystością doktrynalną i moralną¹¹. Cele stawiane przed nową ewangelizacją będą osiągnięte wówczas, gdy prezbiterzy będą głosili Osobę Chrystusa¹². Nowa ewangelizacja stawia także przed nimi powinność dawania konsekwentnego świadectwa miłości do Chrystusa Zbawiciela i zachowania jedności z biskupami, których są współpracownikami, i z innymi kapłanami¹³.

Warunkiem owocności dzieła nowej ewangelizacji jest również osiągnięcie wzrostu liczby prezbiterów, o co powinni stale troszczyć się wszyscy prezbiterzy, a także przyjęcie przez nich nowej postawy i wypracowanie nowego stylu działania oraz podjęcie nowego wysiłku i opracowanie nowego programu działania w ramach tego dzieła, tak by zachowana była przez nich nauka Jana Pawła II na jej temat¹⁴.

Ponadto, ważnym warunkiem do spełnienia przez prezbiterów jest tworzenie przez nich – na wzór pierwotnego Kościoła trwającego w nauce Apostołów – autentycznych wspólnot chrześcijańskich, poprzez które przeobrażany byłby według zasad ewangelicznych cały doczesny porządek i osiągnięte inne cele nowej ewangelizacji¹⁵.

¹¹ Por. tenże, *Tożsamość i odpowiedzialność*, OR 4(1983), nr 4, s. 15; tenże, *Sekularyzacja i ewangelizacja w dzisiejszej Europie*, OR 6(1985), nr 10-12, s. 16.

¹² Por. tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 24-25.

¹³ Por. tamże, s. 30-31; tenże, *Nowa ewangelizacja owocem miłości*, OR 14(1993), nr 4, s. 16.

¹⁴ Tenże, *Nowa ewangelizacja owocem miłości*, OR 14(1993), nr 4, s. 17; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 25.

¹⁵ Por. tenże, *W światłach Fatimy nowa ewangelizacja Europy*, OR 12(1991), nr 7, s. 24; A. Pietrzak, *Eklezjalne wspólnoty podstawowe w Ame-*

Jan Paweł postawił wiele warunków osobom konsekrowanym, by owocność dzieła nowej ewangelizacji była jak największa. Zasadniczym warunkiem, jaki powinni wypełnić, jest to, by zawsze byli w komunii z Jezusem Chrystusem i między sobą, czyli by swym życiem osobistym i wspólnotowym odzwierciedlali życie pierwotnego Kościoła, w którym panował duch głębokiej miłości chrześcijańskiej¹⁶. Osoby konsekrowane powinny pamiętać o tym, że ponieważ życie wewnętrzne jest duszą apostołstwa, dlatego konieczne jest to, by ustawicznie poznawały one poprzez Ewangelię Jezusa Chrystusa i spotykały się z Nim – osobiście i wspólnotowo – na modlitwie i w sakramentach świętych, jak również, by upodabniały się do Niego na drodze życia w posłuszeństwie, ubóstwie i czystości¹⁷.

Świadectwo życia konsekrowanego będzie owocne w dziele nowej ewangelizacji, gdy osoby konsekrowane nie naruszą specyfiki życia konsekrowanego, a instytut, do którego przynależą, będzie strzegł własnego charyzmatu, tak by uszanowana była wola założyciela. Ponadto, braterska miłość wewnątrz wspólnot życia konsekrowanego winna być przeżywana autentycznie. Ojciec Święty wskazał, że osoby konsekrowane winny być dla świata przejrzystymi znakami ofiarowania wszystkiego Bogu.

ryce Łacińskiej modelem nowej ewangelizacji, w: Nowa ewangelizacja odpowiadając na wyzwania obecnego czasu, dz. cyt., s. 88-93; M. Pelino Dominiques, Parafia jako miejsce ewangelizacji, w: Nowa ewangelizacja, kolekcja „Communio”, t. 8, dz. cyt., s. 305-312.

¹⁶ Por. Jan Paweł II, *Świadectwo modlitwy, wspólnoty i całkowitego poświęcenia*, OR 4(1983), nr 9, s. 20; J. Górski, *Nowa wiosna Ewangelii. Z zagadnień misyjnych*, Kraków 1993.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, *Życie wewnętrzne duszą apostołstwa*, OR 6(1985), nr 2, s. 13; tenże, *Wasze powołanie*, OR 8(1987), nr 2, s. 11.

Osoby konsekrowane powinny być żywymi obrazami ubóstwa Chrystusa, a ponadto ich postawa, życie według rad ewangelicznych powinny wypływać z wewnętrznego oddania się Zbawicielowi¹⁸. Z tym wiąże się troska, aby ludzie ubodzy odczuwali ich braterską solidarność z nimi; osamotnieni i opuszczeni ich bliskość; pozbawieni głosu, by przekonali się, że ktoś chce ich wysłuchać; by wszyscy ludzie, dotknięci taką czy inną biedą, rozpoznali w nich znak obecności i miłości Chrystusa¹⁹.

Taki program życia wymaga od osób konsekrowanych zaangażowania się i nieustającej wierności łasce powołania i profesji zakonnej, a także stale podejmowanej odnowy duchowej, polegającej na dążeniu do jak najdoskonalszego naśladowania Jezusa Chrystusa. Również osoby konsekrowane powinny stale pogłębiać swoją wiarą i troszczyć się o rozwój i wzrost liczby powołań do życia konsekrowanego. Na koniec trzeba za Janem Pawłem II dodać, że jako głosiciele nauki Jezusa Chrystusa powinny one przepowiadać ją słowem pełnym życia i temu zajęciu poświęcić cały swój czas i wszystkie swoje siły²⁰.

Do świeckich ewangelizatorów Jan Paweł II powiedział, że owocność nowej ewangelizacji zależeć będzie od tego, czy będą oni dawali wyraźne świadectwo życia chrześcijańskie-

¹⁸ Por. tenże, *Biada nam, gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu*, OR 8(1987), nr 6, s. 22-23.

¹⁹ Por. tenże, *Wasza obecność jest jak światło i sól*, OR 9(1988), nr 5, s. 23; Ł.M. Neves, *Życie zakonne widzialnym znakiem miłości Jezusa do ludzi*, w: *Apostolskie posłannictwo zakonów* (Powołanie człowieka, t. 8), red. L. Balter, Poznań 1987, s. 239-246.

²⁰ Por. Jan Paweł II, *Nauczajcie z głęboką wiarą i umacniajcie nadzieję*, OR 13(1992), nr 12, s. 10; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 25, 30; tenże, *Biada nam, gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu*, OR 8(1987), nr 6, s. 22-23.

go, czy potrafią świadczyć o prawdzie chrześcijańskiej bez jej spłylenia, czy będą świadkami sprawiedliwości i miłości oraz czy będą stawać się na wzór Apostołów świadkami Chrystusowego Krzyża i Zmartwychwstania, jak również zbawczej miłości Ojca, Syna i Ducha Świętego²¹.

W urzeczywistnianiu nowej ewangelizacji konieczne jest to, by świeccy chrześcijanie pragnęli świętości życia i zdobycia jej w stopniu heroicznym²². Świeccy ewangelizatorzy powinni także znać głos Mistrza, Jezusa Chrystusa, i dochowywać wierności Jego nauce, przekazując Dobrą Nowinę w sposób pełny, bez zacierania jej ostrości i siły, tak by jej nie zubożyć i nie zafałszować. Orędzie Chrystusowe winni nieść wszystkim ludziom z pragnieniem, by stało się ono także dla innych życiem, a w dialogu apostoelskim winni zajmować stanowisko zgodne ze swoją wiarą i bez utraty świadomości swej tożsamości chrześcijańskiej. Ich szczególnym przymiotem winno być umiłowanie prawdy Chrystusowej i miłość do bliźnich²³. Świeccy chrześcijanie winni przewycięzać w sobie obojętność i zniechęcenie, uczyć się mądrze i odpowiedzialnie korzystać z naturalnych dóbr i darów Bożych oraz pokonywać przeszkody i trudności piętrzące się na drodze głoszenia Dobrej Nowiny²⁴.

²¹ Por. tenże, *Program ewangelicznej odnowy świata, ludzi i struktur*, OR 4(1983), nr 5-6, s. 9; tenże, *Dzielo ewangelizacji wymaga udziału wszystkich*, OR 7(1986), nr 2, s. 9.

²² Por. tenże, *Spotkanie z nowożytnymi kulturami i inkulturacja*, OR 8(1987), nr 1, s. 13; tenże, *Ewangelizacja kultur*, OR 13(1992), nr 1, s. 60.

²³ Por. tenże, *Ewangelizacja*, OR 6(1985), nr 3, s. 24; tenże, *Pole działania jest ogromne*, OR 6(1985), nr nadzw, II, s. 34-35; tenże, *O dostrzegalną obecność w społeczeństwie i kulturze*, OR 7(1986), nr 4, s. 27.

²⁴ Por. tenże, *Niech każdy będzie misjonarzem Chrystusowego pokoju i pojednania*, OR 8(1987), nr 3, s. 27; tenże, *W przededniu pięćsetlecia ewangelizacji*, OR 8(1987), nr 6, s. 14.

Owocność ewangelizowania wiernych świeckich zależy również od tego, czy będą oni współpracowali w tym dziele z hierarchią Kościoła i z innymi świeckimi, jak również, na ile będą przygotowani do realizowania tego zadania przez swych pasterzy i osobiste pogłębianie swej znajomości prawdy objawionej oraz odnowienie w sobie zapału apostołskiego, przez zawierzenie na nowo Jezusowi Chrystusowi, a także przez otwarcie się na głos i działanie mieszkającego w sercach ludzi wierzących Ducha Świętego²⁵.

Warunkiem owocności nowej ewangelizacji świeckich ewangelizatorów, jest ich przekonanie, że w Jezusie Chrystusie, Wcielonym Synu Bożym, Odkupicielu człowieka, zostało ofiarowane ludziom zbawienie, które jest Bożym darem, łaską Miłosierdzia Bożego²⁶. Świeccy chrześcijanie powinni głosić tę prawdę przede wszystkim w swych rodzinach i dążyć do poznania wartości ewangelicznych przez inne rodziny, aby przez rodziny nowa ewangelizacja objęła swym zasięgiem cały świat.

Ważna jest ewangelizacja rodzin przez rodziny. Rodzice chrześcijańscy powinni podjąć się obrony godności osoby ludzkiej i prawa do życia, w czym winni ich wspierać np. wychowawcy, pracownicy służby zdrowia i sprawujący władzę państwową²⁷. Warunkiem owocności dzieła nowej ewan-

²⁵ Por. tenże, *Synod i nowa ewangelizacja Europy*, OR 8(1987), nr 7, s. 21; tenże, *Miłość do ubogich nie jest ideologią*, OR 11(1990), nr 6, s. 19; tenże, *Pole działania jest ogromne*, OR 6(1985), nr nadzw, II, s. 34-35; tenże, *Nowa ewangelizacja*. [Salto, 9 V 1988], OR 9(1988), nr 5, s. 20; tenże, *Kościół patrzy na Maryję z nadzieją*, OR 13(1992), nr 2, s. 31.

²⁶ Por. tenże, *Dzięki wam zbawcza nowina Krzyża rozprzestrzeniła się aż po krańce ziemi*, OR 5(1984), nr 9, s. 23.

²⁷ Por. tenże, *Matka pełna czułości*, OR 13(1992), nr 12, s. 20; tenże, *Przesłanie Ojca Świętego do uczestników Międzynarodowych Kongresów Mariologicznego i Maryjnego w Huelvie*, OR 14(1993), nr 1, s. 10; tenże, *Ewan-*

gelizacji jest także to, by wierni świeccy włączali się chętnie w dzieło katechizacji, szczególnie tam, gdzie brakuje księży i zakonników, oraz by czuwali nad dochowaniem wierności prawdzie przez środki społecznego przekazu i by wykorzystywali je do ewangelizacji, a ponadto angażowali się w życie polityczne, w dzieło utrwalania pokoju w świecie, by przyczyniali się do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego, jak również do promocji osoby ludzkiej²⁸.

Również przed młodzieżą Jan Paweł II stawiał warunki, aby prowadzone przez nich dzieła nowej ewangelizacji były skuteczne. Pierwszym z nich jest przyjęcie przez ludzi młodych wezwania do wzięcia udziału w dziele nowej ewangelizacji i przygotowanie się do jego wypełnienia, z czym wiąże się konieczność odrodzenia się duchowego młodych ewangelizatorów oraz ich osobiste spotkanie się z Jezusem Chrystusem²⁹. Zaangażowanie się młodzieży w dzieło nowej ewangelizacji wymaga od niej wiary, wielkoduszności i odwagi, jak również żarliwego zapału i świadectwa radości paschalnej. Kościół winien umożliwić jej poznanie Ewangelii i ułatwić rozpoznanie pola apostołstwa³⁰.

gelizacja rodziny przez rodzinę, OR 14(1993), nr 8-9, s. 29; tenże, *Zadania świeckich w porządku doczesnym*, OR 15(1994), nr 8, s. 36.

²⁸ Por. tenże, *Rozpoczęta przed 500 laty ewangelizacja trwa nadal*, OR 11(1990), nr 6, s. 8; tenże, *Wierność prawdzie w środkach społecznego przekazu*, OR 14(1993), nr 3, s. 36-37; tenże, *Ewangelizacja*, OR 6(1985), nr 3, s. 24; tenże, *Zadania świeckich w porządku doczesnym*, OR 15(1994), nr 8, s. 36.

²⁹ Por. *Oroędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, OR 15(1994), nr 2, s. 5.

³⁰ Por. *Oroędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na VII Światowy Dzień Młodzieży 1992*, OR 13(1992), nr 2, s. 6-7; *Oroędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, OR 15(1994), nr 2, s. 5; Jan Paweł II, *Kościół młodych*, OR 15(1994), nr 11, s. 37.

Środki realizacji nowej ewangelizacji

Oprócz wskazania warunków, od spełnienia których zależy osiągnięcie celów nowej ewangelizacji, należy jeszcze znaleźć odpowiedź na pytanie o środki, dzięki którym te cele staną się osiągalne. Jan Paweł II, przemawiając do pasterzy Kościoła, w zasadzie nie wymienił szczegółowo środków za pomocą, których mają oni to czynić, bowiem ich zastosowanie na pewno zależne jest od miejsca i okoliczności, w jakich to przepowiadanie się odbywa, i od tego, jakimi środkami w danym momencie dysponują. Konkretnie wskazał na homilię i katechezę, jako ważne środki ewangelizacji³¹. Wiązało się to z chęcią uwrażliwienia biskupów na potrzebę dania zarówno prezbiterom, osobom konsekrowanym, jak i świeckim chrześcijanom, współpracującym z następcami Apostołów, właściwej formacji duchowej, doktrynalnej i pastoralnej.

Środkiem w dziele nowej ewangelizacji jest wszystko to, co służy odnowie życia wewnętrznego całych wspólnot kościelnych i podjęciu zdecydowanego działania duszpasterskiego i ewangelizacyjnego, m.in. modlitwa, życie sakramentalne, praktyka pokornej służby miłosierdzia na rzecz wszystkich potrzebujących i urzeczywistnianie wśród wiernych ideału świętości, przejawiającej się w świadectwie wiary i miłości.³² Do środków pomocnych w urzeczywistnianiu wezwania do nowej ewangelizacji Jan Paweł II zaliczył ponadto zakładanie organizacji katolickich, m.in. zainicjowanie Akcji Katolickiej,

³¹ Por. Jan Paweł II, *Możemy ująć w ręce ster naszej historii*, OR 4(1985), nr 3, s. 21-22; tenże, *Pasterz idzie przed trzodą*, OR 6(1985), nr nadzw. I, s. 18; tenże, „*Odwagi, Ja jestem, nie bójcie się*”, OR 8(1987), nr 4, s. 17.

³² Por. tenże, *Kościół wspólnotą ewangelizującą*, OR 14(1993), nr 2, s. 17-18; A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. I, s. 239-262.

a także inkulturację, pracę na rzecz przeniknięcia kultury przez Ewangelię³³.

Papież podkreślił, że środkiem ewangelizacji winien być dialog ekumeniczny, cierpliwy i szczerzy, prowadzony z poszanowaniem prawdy i w duchu miłości z wyraźnym ukierunkowaniem na spełnienie Chrystusowego pragnienia, aby wszyscy ludzie, tym bardziej chrześcijanie, stanowili jedno, „aby świat uwierzył” (por. J 17,21)³⁴. Bardziej szczegółowo Jan Paweł II scharakteryzował środki sposobne do urzeczywistnienia dzieła nowej ewangelizacji w przemówieniach wygłoszonych do prezbiterów, osób konsekrowanych i świeckich.

Odnosnie do prezbiterów Ojciec Święty, podobnie jak w swych przemówieniach wygłoszonych do biskupów, wskazał na tworzenie grup apostołskich, prowadzenie dialogu ekumenicznego, prowadzenie katechizacji i na katechezę oraz na kaznodziejstwo, jako na ważne środki urzeczywistniania nowej ewangelizacji³⁵.

³³ Por. Jan Paweł II, *Wobec nowych potrzeb ewangelizacyjnych*, OR 6(1985), nr nadzw. II, s.25; tenże, *Wyzwanie dla ewangelizacji Europy*, 6(1985), nr 10-12, s. 14-15; tenże, *Dialog i ewangelizacja*, OR 7(1986), nr 1, s. 14, 28; tenże, *Spotkanie z nowożytnymi kulturami i inkulturacja*, OR 8(1987), nr 1, s.13; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 28-29.

³⁴ Por. tenże, *Z nową odwagą podejmijmy dzieło głoszenia Ewangelii*, OR 13(1992), nr 2, s.17-20.

³⁵ Por. tenże, *Kościół jest komunią*, OR 10(1989), nr 4, s. 21; tenże, *Odwiedziny Kościoła na „Kontynencie nadziei”*, OR 12(1991), nr 11, s. 4; tenże, *Pięćset lat ewangelizacji Angoli*, OR 13(1992), nr 8-9, s. 33; tenże, *Zapłaciliście wysoką cenę za wierność Chrystusowi*, OR 13(1992), nr 11, s. 14; tenże, *Nauczajcie z głęboką wiarą i umacniajcie nadzieję*, OR 13(1992), nr 12, s. 10-11; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 25; tenże, *By szukać skutecznych dróg reewangelizacji chrześcijańskiej Europy*, OR 12(1991), nr 5, s. 51.

Mówił również o potrzebie wprężenia w to dzieło środków społecznego przekazu³⁶.

Za środek uznał papież również zaangażowanie na rzecz obrony godności człowieka, a także prowadzenie duszpasterstwa specjalistycznego (np. wśród służby zdrowia) i życie w prostocie i ubóstwie, wypracowanie w sobie postawy przystępności i uprzejmości, podjęcie pracy nad sobą, troskę o obecność w swym życiu osobistej modlitwy i medytacji, jak również stałe pogłębianie swego zrozumienia orędzia ewangelicznego przez systematyczną naukę³⁷.

Gdy chodzi o osoby konsekrowane przynależące do wspólnot życia konsekrowanego Jan Paweł II potraktował osobiste i wspólnotowe świadectwo, jakie dają, nie tylko jako sposób ewangelizacji, lecz i jako środek, dzięki któremu sama ewangelizacja urzeczywistnia się, gdyż poprzez oddanie i zaślubiny z Chrystusem w konsekracji zakonnej i w życiu wspólnotowym, stali się znakiem wskazującym na Boga, który jest Miłością, i na konieczność odpowiedzi całym swym życiem na dar, jaki w Jezusie Chrystusie dany został ludziom³⁸.

Ojciec Święty zwrócił również uwagę na udział osób konsekrowanych w pierwszej ewangelizacji i wyraził życzenie, by

³⁶ Por. tenże, *Pięćset lat ewangelizacji Angoli*, OR 13(1992), nr 8-9, s. 33.

³⁷ Por. tenże, *Tożsamość i odpowiedzialność*, OR 4(1983), nr 4, s. 15-16; tenże, *Nauczajcie z głęboką wiarą i umacniajcie nadzieję*, OR 13(1992), nr 12, s. 10-11.

³⁸ Por. tenże, *Życie wewnętrzne duszą apostołstwa*, OR 6(1985), nr 2, s. 13; tenże, *Wasze powołanie*, OR 8(1987), nr 2, s. 11; tenże, *Biada nam, gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu*, OR 8(1987), nr 6, s. 22-23; tenże, *List do wszystkich osób konsekrowanych we wspólnotach zakonnych oraz instytucjach świeckich z okazji Roku Maryjnego*, OR 9(1988), nr 5, s. 4; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 30.

ich wkład w nową ewangelizację był także znaczący, wymieniając przy tym środki tradycyjnie stosowane w służbie przepowiadania, jak np. katechezę³⁹. Wymienił również jako środek urzeczywistnienia dzieła nowej ewangelizacji podejmowanie pracy przez osoby konsekrowane w przedszkolach, oświacie i służbie zdrowia, a także wykorzystanie środków społecznego przekazu⁴⁰. Ojciec Święty położył również akcent na wagę prowadzenia przez zakony kontemplacyjne życia ukrytego, naśladowanie przez ich członków pokory, ukrycia i nieustannego zjednoczenia z Bogiem, ducha modlitwy i ofiary.

Wiernym świeckim Jan Paweł II postawił wyraźny akcent, że powinni oni, żyjąc i działając w świecie, przemieniać go, stając się zaczynem nowej ludzkości i przyczyniając się do urzeczywistnienia się przemiany całego doczesnego porządku według zasad ewangelicznych. Mają to czynić za pomocą świadectwa, jakie dają, i poprzez głoszenie Dobrej Nowiny, tak, aby Ewangelia przeniknęła całą kulturę⁴¹.

Środkiem do ewangelizacji wszystkich struktur społecznych, politycznych i gospodarczych ma być ich świadectwo wiary (wiara i jej wyznawanie oraz autentyczne życie chrześcijań-

³⁹ Por. tenże, *I wy macie swój udział w Ewangelii*, OR 6(1985), nr 3, s. 29; tenże, „*Odwagi, Ja jestem, nie bójcie się*”, OR 8(1987), nr 4, s. 17; tenże, *Biada nam, gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu*, OR 8(1987), nr 6, s. 23; tenże, *Oreędzie Papieskie na Światowy Dzień Misyjny [1987]*, OR 8(1987), nr 7, s. 3; tenże, *Kształt nowej ewangelizacji*, OR 9(1988), nr 7, s. 25; tenże, *W służbie przekazu Ewangelii dzisiejszemu światu*, OR 13(1992), nr 6, s. 48; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska*, OR 13(1992), nr 12, s. 24-25.

⁴⁰ Por. tenże, *Nauczajcie z głęboką wiarą i umacniajcie nadzieję*, OR 13(1992), nr 12, s. 10; tenże, *W służbie przekazu Ewangelii dzisiejszemu światu*, OR 13(1992), nr 6, s. 48.

⁴¹ Por. tenże, *Pole działania jest ogromne*, OR 6(1985), nr nadzw. II, s. 34-35.

skie, wyrażające się w miłości do bliźnich, w trosce o dobro wspólne, na wnoszeniu i umacnianiu pokoju i zaprowadzaniu jedności)⁴². Środkiem do urzeczywistnienia nowej ewangelizacji, dostępnym świeckim chrześcijanom, jest również ewangelizacja kultury, katecheza, oraz organizowanie (katechumenat) i prowadzenie nauki religii w szkole⁴³.

Ważnym narzędziem ewangelizacji nazwał Jan Paweł II także cierpienie, poprzez które liczne rzesze świeckich mogą włączyć się w dzieło nowej ewangelizacji, a także modlitwę i pokutę⁴⁴. Ojciec Święty wskazał również świeckim chrześcijanom środki społecznego przekazu, jako narzędzie, którym powinni

⁴² Por. tenże, *Jesteście tymi, którzy mają kształtować ludzi wolnych*, OR 4(1983), nr 3, s. 27; tenże, *Głoszenie Słowa i świadectwo życia*, OR 4(1983), nr 4, s. 23-24; tenże, *Program ewangelicznej odnowy świata, ludzi i struktur*, OR 4(1983), nr 5-6, s. 6; tenże, *Świadectwo*. [Rzym, 3 XI 1985], OR 6(1985), nr 10-12, s. 25; tenże, *Niech każdy będzie misjonarzem Chrystusowego pokoju i pojednania*, OR 8(1987), nr 3, s. 27; tenże, *Nowa ewangelizacja*. [Salto, 9 V 1988], OR 9(1988), nr 5, s. 19; tenże, *Jak drogę proponuje Kościół?*, OR 11(1990), nr 1, s. 23; tenże, *Kościół patrzy na Maryję z nadzieją*, OR 13(1992), nr 2, s. 31; tenże, *Indywidualny i zespołowy udział świeckich w apostołstwie*, OR 5(1994), nr 8, s. 34-35.

⁴³ Por. RMis 46, 97; Jan Paweł II, *Zaproponujcie światu model cywilizacji chrześcijańskiej*, OR 6(1985), nr 2, s. 14; tenże, *O dostrzegalną obecność w społeczeństwie i w kulturze*, OR 7(1986), nr 4, s. 27; tenże, *Jesteście tymi, którzy mają kształtować ludzi wolnych*, OR 4(1983), nr 3, s. 27; tenże, *Głoszenie Słowa i świadectwo życia*, OR 4(1983), nr 4, s. 23-24; tenże, *Różne sposoby służenia Ewangelii*, OR 4(1983), nr 9, s. 12; tenże, „*Jakże uwierzą, skoro nie usłyszeli?*”, OR 5(1984), nr 11-12, s. 9; tenże, *Katecheza - „słowo wiary” pełne i całkowite*, OR 6(1985), nr 1, s. 27; tenże, *Ewangelizacja*, OR 6(1985), nr 3, s. 24; tenże, *By szukać skutecznych dróg reewangelizacji chrześcijańskiej Europy*, OR 12(1991), nr 5, s. 51.

⁴⁴ Por. tenże, *Misyjna moc cierpienia*, OR 5(1984), nr 6, s. 24; tenże, *W światłach Fatimy nowa ewangelizacja Europy*, OR 12(1991), nr 7, s. 25.

posłużyć się w urzeczywistnianiu dzieła nowej ewangelizacji⁴⁵. Takim środkiem jest przynależność do świeckich stowarzyszeń pobożnych, „towarzystw”, ruchów, jak również dochowywanie wierności tradycyjnym inicjatywom i przejawom pobożności ludowej, związane z obchodami świąt religijnych⁴⁶.

Cennym środkiem urzeczywistnienia nowej ewangelizacji są również działania zmierzające do formowania przez ojców i matki swych rodzin według zasad ewangelicznych oraz ich troska o rodziny w ogóle, wyrażająca się w przyczynianiu się do rozkwitu w nich wartości ewangelicznych, tak by prawdziwie chrześcijańskie rodziny stawały się narzędziem nowej ewangelizacji.⁴⁶ Środkiem szczególnie pomocnym, także dla świeckich chrześcijan w urzeczywistnianiu wezwania do nowej ewangelizacji, którym i oni powinni chętnie się posługiwać, jest nowy *Katechizm Kościoła Katolickiego*⁴⁷.

Benedykt XVI zwrócił uwagę na rolę sakramentu bierzmowania i Eucharystii, uzdalniające i wzywające do podjęcia nowej ewangelizacji. „Bierzmowanie – zdaniem papieża – daje nam *specjalną siłę*, aby świadczyć i chwalić Boga całym naszym życiem (por. Rz 12,1); czyni nas wewnętrznie świadomymi naszej przynależności do Kościoła, «Ciała Chrystusa», którego wszyscy jesteśmy żywymi członkami, solidarni jedni z drugimi (por. 1 Kor 12,12-25). Pozwalając się prowadzić

⁴⁵ Por. tenże, *Dziedziny apostołstwa świeckich: uczestnictwo w misji Kościoła*, OR 15(1994), nr 8, s.32-33.

⁴⁶ Por. tenże, *Matka pełna czułości*, OR 13(1992), nr 12, s. 20; tenże, *Przed obchodami Międzynarodowego Roku Rodziny*, OR 14(1993), nr 5-6, s. 37; tenże, *Ewangelizacja rodziny przez rodziny*, OR 14(1993), nr 8-9, s. 29; tenże, *Indywidualny i zespołowy udział świeckich w apostołstwie*, OR 5(1994), nr 8, s. 34-35.

⁴⁷ Por. tenże, *Nowy katechizm*, OR 14(1993), nr 2, s. 5-6; tenże, *Narzędzie ewangelizacji*, OR 14(1993), nr 2, s. 5-6.

Duchowi Świętemu, każdy ochrzczony może wnieść własny wkład w budowanie Kościoła dzięki charyzmatom, jakie On daje, gdyż «każdemu objawia się Duch dla wspólnego dobra» (1 Kor 12,7). Kiedy Duch Święty działa, wzbudza w sercu swoje owoce, którymi są «miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność, opanowanie» (Ga 5,22). Do tych spośród was, którzy jeszcze nie przyjęli sakramentu Bierzmowania kieruję serdeczne zaproszenie, abyście przygotowali się do jego przyjęcia, prosząc o pomoc waszych kapłanów. To szczególna chwila łaski, jaką Pan wam ofiaruje: nie pozwólcie jej uciec!⁴⁸

Aby wzrastać w życiu chrześcijańskim – kontynuował papież – konieczne jest karmienie się Ciałem i Krwią Chrystusa: rzeczywiście, jesteście ochrzczeni i bierzmowani w odniesieniu do Eucharystii (por. *Katechizm Kościoła Katolickiego* 1322; *Sacramentum caritatis* 17). „Źródło i szczyt” życia chrześcijańskiego, Eucharystia, jest „nieustanną Pięćdziesiątnicą”. Za każdym razem, kiedy celebруемy Mszę Świętą otrzymujemy Ducha Świętego, który jednoczy nas głęboko z Chrystusem i w Niego nas przemienia. Jeżeli, drodzy młodzi, często uczestniczycie w celebracji Eucharystii, jeżeli poświęcacie część waszego czasu na adorację Najświętszego Sakramentu, to ze źródła miłości, jakim jest Eucharystia, udzieli się wam ta radosna determinacja, aby zadedykować życie w naśladowaniu Ewangelii. W tym samym czasie doświadczycie, że tam, gdzie nie docierają nasze siły dociera Duch Święty. Przemieniając nas i napełniając swoją mocą czyni nas świadkami pełnymi misyjnego zapału Chrystusa zmartwychwstałego⁴⁹.

⁴⁸ Por. http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/messages/youth/documents/hf_ben-xvi_mes_20070720_yoth_pl.html

⁴⁹ Tamże.

Warto na zakończenie przytoczyć słowa Benedykta XVI, które skierował do uczestników pierwszej sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji (30 maja 2011): „Orędzie zbawcze Jezusa Chrystusa potrzebuje dziś odnowionej mocy, aby przekonać współczesnego człowieka. W związku z tym nowa ewangelizacja powinna zatroszczyć się o znalezienie sposobów bardziej skutecznego głoszenia zbawienia, bez którego życie osobiste tkwi w swych sprzecznościach i pozbawione jest tego, co istotne”⁵⁰.

SUMMARY

To sum up the section it is worth quoting Benedict XVI's words which he said to the participants of the first plenary session of the Pontifical Council for Promoting the New Evangelization (30 May 2011): “The salvific message of Jesus Christ today needs renewed power in order to persuade contemporary man. In connection with this, the new evangelization should take care in finding more effective way of proclaiming salvation without which personal life is embedded in contradictions and is deprived of what is vital”.

⁵⁰ Benedykt XVI, *Musimy szukać nowych sposobów skutecznego głoszenia Ewangelii. Przemówienie do uczestników pierwszej sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji*, OR, wyd. polskie, nr 7(2011), s. 40.